

Nr 261.

Av herr **Karlsson** i Sandviken m. fl., i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 12, angående krigstidstillägg under år 1918 åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 12 föreslås, att krigstidstillägg skall utgå med 75 kronor under år 1918 till pensionerade båtsmän och marinsoldater. Vid jämförelse mellan denna summa och det belopp, som föreslås för andra pensionerade befattninghavare (150 kronor jämte 30 procent å pensionens eller understödets belopp), synes det oss, som om krigstidstillägget för förstnämnda kategorier av f. d. statstjänare satts allt för lågt, då man icke blott icke upptagit något procentuellt tillägg å pension eller understöd för dem, utan dessutom minskat krigstidstillägget i övrigt till halva beloppet av vad andra f. d. befattningshavare skulle utfå eller från 150 till 75 kronor.

Motiven för denna reducering anförs i Kungl. Maj:ts proposition nr 11, där det heter:

»Vid bedömandet av den omfattning, i vilken dylik tillfällig hjälp må lämnas, bör beträffande arméns och flottans pensionerade manskap enligt kommitténs förmenande hänsyn tagas till följande omständigheter.

Underhållet från Vadstena krigsmanshuskassa är mera att anse såsom ett tillskott till livsuppehållet än såsom en pension i vanlig mening. Anledningen härtill är klar. Den tjänstgöring de indelta soldaterna fullgjort har, såsom i Kungl. Maj:ts proposition nr 188 till 1914 års senare riksdag framhållits, i allmänhet ej upptagit dem större del av året än att de kunnat ägna sig åt annan verksamhet, och de kunna därför näppeligen på grund av sin tjänstgöring anses berättigade

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 4 saml. 104 häft. (Nr 261—263.) 1

till en verklig pension, tillräcklig för deras uppehälle vid avgången ur tjänsten.

Båtsmännen hava i avseende på anställning och avlöningsförmåner varit väsentligen likställda med arméns indelta soldater. De hava i medeltal tjänstgjort endast fyra månader om året. Att bereda dem vid uppnådd föreskriven levnads- och tjänstålder pension i egentlig mening torde därför, enligt vad förutnämnda sakkunniga jämväl framhållit, icke hava varit av statsmakterna avsett.

Härtill kommer, att flertalet av ifrågavarande underhållstagare uppburit den huvudsakliga ersättningen för sin tjänstgöring vid armén och flottan icke av staten utan av vederbörande rust- och rotehållare och att deras anställning i huvudsak vilat på avtal mellan dem samt rust- och rotehållarna.

Vid nu anförda förhållanden och på grund därav att riksdagen så nyss som år 1914 beviljat underhållstagare av dessa kategorier ävensom f. d. marinsoldater en väsentlig höjning i understöden, anser sig kommittén i detta sammanhang icke hava anledning att räkna med nämnda avskedade manskap vid armén och marinen.»

Om samma sak skriver departementschefen följande:

»Med avseende emellertid å beskaffenheten av ifrågavarande f. d. krigsmäns ovan relaterade förutvarande tjänsteställning i förhållande till staten och de åtgärder, som till förbättrande av deras ställning år 1914 vidtagits, finner jag mig böra för dem föreslå ytterligare understöd med allenast 25 kronor till en var.»

De här anförda motiven verka ej övertygande på oss. De här omhandlade f. d. befattningshavarna ha under sin tjänst uppburit en synnerligen obetydlig ersättning av staten. De torde ej i allmänhet ha utsikter att från nämnda rust- och rotehållare erhålla något krigstidstillägg, och i de flesta fall äro de säkerligen i synnerligen betryckta omständigheter. Genom sin verksamhet som jordbrukare ha de också säkerligen gjort landet tjänster, som borde kunna värdesättas och premieras genom ett litet tillskott i krigstidshjälpen på ålderdomen. Krigstidstillägget borde alltså kunna få utgå till dem med samma belopp, då de verkställt ett produktivt arbete för landet en viss del av året, som om de hela året varit i militärtjänst.

Det kan ju visserligen verka teoretiskt riktigt att ifrågasätta ett mindre belopp i krigstidstillägg till dessa f. d. befattningshavare, efter som de under sin anställningstid i allmänhet endast tjänstgjort en del av året. Men då det gäller personer med så svag ekonomisk ställning och då även för de andra f. d. befattningshavarna ifråga-

sättes ett så ringa tillskott, verkar det onödigt hårt att göra detta ringa tillägg ännu mindre för de här omhandlade f. d. statstjänarna.

Från dessa utgångspunkter kunde det ju ifrågasättas, att nämnda f. d. båtsmän och soldater även skulle erhålla tillägg i likhet med andra f. d. befattningshavare med 30 procent å pensionens eller understödets belopp. Vi skola emellertid avstå från detta yrkande och inskränka vårt yrkande till att de måtte erhålla samma grundbelopp 150 kronor för år 1918 som de andra f. d. befattningshavarna. Detta blir ju ej någon stor ekonomisk affär för staten, då antalet nämnda f. d. befattningshavare ej är så synnerligen stort.

Vi hemställa alltså att riksdagen måtte besluta att

a) för beredande under år 1918 av krigstidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt åt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, vilka vid ingången av år 1918 uppnått en levnadsålder av 60 år eller däröver, å tilläggsstat för år 1918 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag å 1,400,000 kronor;

b) förklara, att krigstidstillägget skall till varje dylik vid årets ingång till pension eller därmed jämförligt understöd från statsverket, statsunderstödd pensionsinrättning eller Vadstena krigsmanshuskassa berättigad f. d. befattningshavare utgå med ett belopp av 150 kronor; samt

c) medgiva, att krigstidstillägget må till vederbörande f. d. befattningshavare eller, om han under året avlidit, till hans stärbhus på en gång utbetalas i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Stockholm den 2 februari 1918.

K. J. Karlsson,
Sandviken.

Ivar Vennerström.

Ernst Hage.

O. W. Lövgren.

